

Tips om foto 2

Tekst og foto: Gerner Thomsen

At fotografere kræver tid og fantasi. Den buede horisont og det forvrængede perspektiv er opnået ved at bruge et 16 mm vidvinkel objektiv.

Foto: Joakim Groth

Dette er den anden og sidste artikel om natur- og dyrefotografering. Første artikel blev bragt i sidste nummer.

Dyrefotografering

Seriøs dyrefotografering er sværere at tackle end landskabsfotografering. Problemet er, at man først skal finde et dyr, og lykkes det, har man oftest kun brøkdele af sekunder at reagere på. Her bliver udstyret vigtigere end i mange andre fotodiscipliner. Et kamera med autofocus og indbyggede eksponeringsprogrammer giver kortere reaktionstid. Det er selvsagt også vigtigt med et kraftigt teleobjektiv, da bamsesar eller giraffen sjældent stiller sig op på portrætafstand. En 200 mm tele er selvfølgelig bedre end en 50 mm, men ofte er det alligevel ikke nok. Man ser tit, at dyrefotografer bruger en lysstærk 400 eller 600 mm som standard. Telilinsen skal være lysstærk for, at man kan bruge en hurtig lukkertid. En lukkertid på fx 1/500 sekund er nød-

vendigt for at "fryse" billedet af et dyr i bevægelse. Her taler vi om udstyr til mange tusinde kroner - en pris som de færreste amatører har lyst til at betale. Samtidig vejer og fylder sådanne objektiver mere, end de fleste gider at rejse rundt med.

Hvad kan man så gøre, når man er en "fattig" amatør uden alt det dyre grej? Det lyssvage objektiv kan man kompensere for ved at anvende en hurtigere film (fx en 400 ASA film). På den måde bliver det muligt at anvende en hurtigere lukkertid, som kan fastfryse motivet. Prisen er et mere kornet billede. De sidste manglende millimeter i telilinsen er vanskelige at kompensere for. Man kan købe en teleconverter, der forlænger ens 200 mm linse til en

400 mm linse, men så bliver objektivet bare endnu mere lyssvagt. Man kan også være heldig at befinde sig på steder, hvor man nemt kommer tæt på dyrene. Det kan være nationalparker, zoologiske haver eller ødemarker, hvor dyrene ikke er vant til mennesker.

Den besværlige løsning er at gøre ligesom de rigtige naturfotografer; at bygge et skjul, eventuelt bruge lokkemad og vente i flere uger på, at det rette motiv opstår. For de fleste er den mest realistiske løsning nok, at man nøjes med et billede, hvor dyret syner af mindre, end man kunne tænke sig. I sådanne tilfælde er det vigtigt, hvor man placerer dyret. Det mest logiske sted er i midten, men ligesom ved personer i landskabsmotiver understreger dette de tomme

Tips om foto 2

7. En ren i den canadiske ødemark. Brændvidde: 105 mm. Film: Fujichrome 100 ASA presset til 200 ASA. Når man ikke kan komme tæt nok på dyret, så det fylder hele billedet ud, giver det den bedste balance i billedet at placere dyret lidt nedenfor og til højre eller venstre for centrum. Bemærk i øvrigt den lille dybdeskarphed som slører det forstyrrende græs i forgrunden.

omgivelser. En placering lidt nedenfor og til højre eller venstre for centrum giver en bedre balance i billedet (jf. billede 7).

Nærfotografering

Jeg vil kun omtale nærfotografering (makrofotografering) meget kort, da det er et omfattende emne, som der er skrevet mange bøger om.

Der findes både billigt og dyrt udstyr til nærfotografering. I den dyre ende findes der bælgudstyr og makro-objektiver. I den billigere ende kan man bruge mellemringe og nærlinser. På mange zoomer er der en indbygget makro-linse, som kan give udmærkede resultater.

Det er en god idé at krydre sine lysbilledeserier med nærbilleder af blomster, insekter m.m. Det er en helt ny verden, der åbner sig, når man går tæt på. Ligesom ved landskabsfotografering er motiver også mere "samarbejdsvenligt" end ved dyrefotografering. En blomst har tålmodighed til at blive stående, indtil det helt rigtige lys opstår.

Dybdeskarpheden bliver nemt et problem ved nærfotografering, da den mindskes med afstanden til motivet (jf. billederne 8-9). Vil man gå seriøst til værks, kan man prøve at eksperimentere med blitz og stativ.

Køb af udstyr

Kompakt- eller spejlreflekskamera?

Der findes flere udmærkede kompaktkameraer. Fordelen ved dem er, at de vejer og fylder betydeligt mindre end et spejlreflekskamera. Flere af dem har tilmed indbygget zoom med svag tele, så man kan undgå at skulle tage alle billederne på samme brændvidde. Ulempen ved kompaktkameraer er, at muligheden for at kontrollere

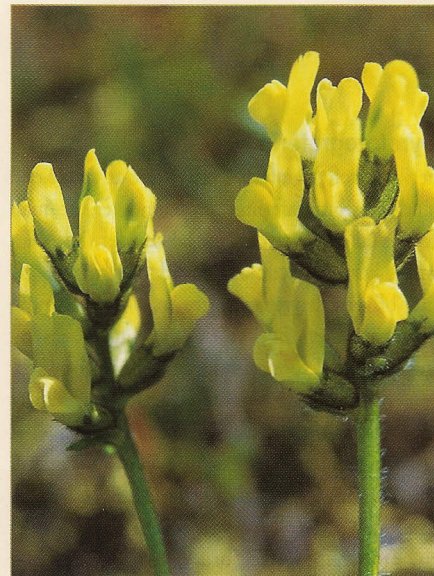
eksponering, dybdeskarphed m.m. som regel er kraftigt reduceret. En anden og ikke uvæsentlig ulempe er, at det indbyggede objektiv ofte er ringere (det tegner mindre skarpt og giver lavere kontrast) end objektiverne til de bedre spejlreflekskameraer.

Nogle kompaktkameraer er vandtætte ned til flere meter. Det giver mulighed for sjove og utraditionelle billeder under vandet (jf. billede 10). Samtidig tager kameraet ikke skade af en tordenbyge eller snestorm, og på den måde får man taget billeder i situationer, hvor man ikke drømmer om at hive sit dyre spejlreflekskamera frem.

Gode kompaktkameraer kan købes fra ca. 2000 kr. og opefter. Det man betaler for er kameraets optik og dermed billedernes kvalitet. Der kommer konstant nye modeller på markedet, så det kan anbefales at forhøre sig i en butik, der har et stort udvalg i forskellige mærker.

Valg af kamerahus

Mange tror, at kamerahuset er det vigtigste. Men faktisk er det objektivet, der skaber billedet, og jeg vil derfor anbefale, at man ofrer de fleste penge på et godt objektiv frem for et superavanceret kamerahus til fx 10.000 kr. Helt grundlæggende

8-9. To nærbilleder af blomster fra den canadiske ødemark. På den ene blomst sidder en myg. Film: Fujichrome 100 ASA. Billederne er taget med mellemring sat på et 28 mm objektiv. Bemærk den lille dybdeskarphed, der er kendetegnede for nærbilleder.

Tips om foto 2

gende skal huset blot have en stabil lukker og en pålidelig lysmåler. De indbyggede fuldautomatiske programmer, som findes i avancerede kameraer, giver ikke nogle effekter, som man ikke selv kan skabe med lidt omtanke. De kan være en fordel, hvis det skal gå hurtigt, men de fleste fotografer kan godt lide selv at have kontrol over blænde- og lukkervalg. Det avancerede lysmålersystem, som følger med de dyre kameraer, kan måske være en fordel. Mange af dem er i dag blevet så pålidelige, at selv professionelle tør stole på dem. Også autofocussystemet er en væsentlig forskel mellem de dyre og billige kameraer. På de billige kameraer kan autofocusen være meget langsom.

Som med kompaktkameraerne er udvalget stort. Professionelle vælger som regel Nikon eller Canon. Dette skyldes ikke mindst, at udvalget i tilbehør (objektiver, motor, blitz osv.) er stort og samtidig af høj kvalitet. Som priseksempel kan nævnes Nikon F60, der typisk koster omkring 3500 kr. inklusiv et 35-80 mm autofocus-objektiv. Dette kamera betegnes af Nikon selv som et "amatørkamera", blandt andet fordi udvalget i tilbehør er begrænset i forhold til topmodellerne. Ikke desto mindre opfylder kameraet de flestes behov. Det har indbyggede programmer, men kan også anvendes fuldt manuelt. Det har tilmed en indbygget blitz, som er udmærket på kortere afstande.

Valg af objektiv

Som nævnt er det objektivet, der skaber billedet. Man fortryder sjældent at have købt et godt objektiv. Objektiver med faste brændvidder er mere lysstærke og som regel mere skarptegnende end zoom-objektiver. Skal man bære rundt på udstyret i bjergene eller lignende, kan de fleste dog nok hurtigt blive enige om fordelene ved et zoom-objektiv. Til rejsebrug vil jeg anbefale en zoom, der går fra vidvinkel (omkring 28-35 mm) til svag tele (105-135). En sådan zoom dækker de fleste behov undtagen dyrefotografering. Man kan i dag få billige og gode zooms, der går fra 28-200 mm, men jeg vil mene, at fordelene ved den ekstra tele ikke helt står mål med

den lavere lysstyrke og større fylde/vægt. Indrømmet - bjørnen kommer en anelse tættere på, men hvis man vil tage seriøse dyrefotos, er det alligevel ikke nok. Her er der ingen vej uden om et stort, tungt og dyrt teleobjektiv.

Men smag og behag er forskellig, og hvis man mener, man vil få glæde af de sidste millimeter (fx til fotografering af mennesker på rejser), så har Tamron lavet en fortrinlig 28-200 mm zoom til ca. 3200 kr., der kan fås med forskellige fælgninger, så det kan sættes på de mest kendte kameraer. Til sammenligning koster Nikons egen 28-200 mm zoom ca. 6000 kr. Og hvad er det så, man får for de ekstra penge? Tjaa...næppe noget som alle vil synes er 2800 kr. værd. Tamrons objektiv er blevet rost til skyerne af mange, men der er også dem, der holder fast

ved, at Nikons objektiv er mere skarptegnende og specielt i modlys og sidelys har en bedre farvegengivelse med større kontrast. Der er også helt åbenlyse forskelle, som er til at tage og føle på. For eksempel er Nikon og Tamron åbenbart ikke enige om, hvad 200 mm betyder. I hvert fald er der mere televirkning i Nikons 200 mm end i Tamrons (en ting som de færreste er opmærksom på). Samtidig holder Nikons zoom 200 mm på alle fokuseringsafstande, mens Tamrons går fra 200 mm til 135 mm, når man fokuserer på afstande tættere end "uendeligt". Bruger man forskellige objektiver, får man også fordelene af, at alle Nikons objektiver har ens coating. Dette har betydning for farvenuancen i billederne, som bliver forskellig, hvis man skifter mellem for eksempel Tamron og Nikon objektiver.

10. Svømmetur i Horton River, Canada. Film: Fujichrome 100 ASA. Billedet er taget med et vandtæt kompaktkamera (Nikon L35AWAF - produceres desværre ikke mere). Kvaliteten og mulighederne er middelmådig sammenlignet med dyre spejlflekskameraer til undervandsbrug, men ofte bliver billederne alligevel så sjove, at det betyder mindre.

Tips om foto 2

Nikon har også lavet en zoom med en spændende brændvidde, som man ikke finder hos Tamron. Brændvidden er 24-120 mm f/3,5-5,6, og prisen er igen i den dyre ende - ca. 6000 kr. Jeg vil mene, at de fleste får mere ud af den ekstra vidvinkel i dette objektiv, end de får ud af den ekstra tele i et 28-200 mm zoom-objektiv.

Endelig skal det siges, at man også kan klare sig med det standardobjektiv, der følger med kameraet (typisk 50 mm eller en 35-80 mm zoom). Dog skal man være opmærksom på de begrænsninger, der ligger i, at valgmuligheden for brændvidde er indsnævret. Man skal dog ikke glemme, at der er et væsentligt kvalitetsspring fra de standardobjektiver, der sidder på ved kamerakøb, til de objektiver, jeg har omtalt ovenfor. Det gælder uanset, om det er Nikon, Canon eller andre mærker, hvor standardobjektiver er mindre skarpttegnende og har mærkbar dårligere farvegengivelse og kontrast sammenlignet med de lidt dyrere objektiver.

Stativ

Et stativ holder kameraet stille, så man kan bruge langsomme lukketider uden, at billedet bliver rystet. Det kan være en stor fordel ved landskabsfotos, hvor man gerne vil øge dybdeskarpheden. Desværre er der ingen vej uden om, at gode og dermed stabile stativer også vejer en frygtelig masse kilo. Hvis du blot skal bruge et stativ til at tage selvportrætter eller gruppefotos, så kan du måske nøjes med et letvægtsstativ eller et lille bordstativ, der kan ligge i en frakkelomme. I øvrigt kan man øge stabiliteten i lette stativer ved at binde noget tungt til centerstangen (for eksempel en sten i en pose). Prisen for kvalitetsstativer starter omkring 700-800 kr.

Husk en tråddløser i forbindelse med fotogra-

fering fra stativ med mindre du vil nøjes med at bruge selvudløseren på kameraet (hvilket i øvrigt er en udmærket løsning til at undgå rystelser). Husk også at lysmåleren kan blive snydt af lys bagfra, hvis du ikke dækker for søgeren med øjet, når billedet tages. Til dette kan man købe en såkaldt okularlukke, eller man kan dække søgeren med den ene hånd, mens man trykker på tråddløseren med den anden. Enkelte kameraer har indbygget okularlukke.

Blitz og andet tilbehør

En blitz er nødvendigt indendørs og andre steder, hvor lyset er for svagt. Den kan også være god som udfyldning af skygger i forbindelse med portrætfotografering. Vil man spare på mængden og vægten af udstyr, kan man måske nøjes med de indbyggede blitz, som findes i mange spejlreflekskameraer. De er oftest ganske glimrende, hvis man ikke bruger dem på for stor afstand.

Et UV-filter og en modlysblende til objektivet er altid en god ide. Ud over at øge billedkvaliteten beskytter begge ting også objektivet fra stød og slag. Et UV-filter af en god kvalitet koster omkring 200 kr. til almindelige objektiver. Er

der tale om store teler eller vidvinkler er prisen højere, fordi filterdiametere er større.

En kamerataske er god, når kameraet skal transporteres. Fotograferer man i forbindelse med aktiviteter som vandring og skiløb, så kan jeg anbefale at købe en taske, der er beregnet til at have siddende foran på maven, mens man bevæger sig. De fås efterhånden i flere foto- og udstyrsbutikker med plads til et kamera og en zoom. Prisen er typisk 300-400 kr. Evt. kan det være nødvendigt at sy en ekstra rem på til at spænde rundt om livet, så tasken ikke svinger, mens man går. På den måde har man altid kameraet ved hånden, og man får nemmere taget billeder, når et godt motiv eller et spændende lys pludselig opstår.

Til kano- og kajakture må man sørge for at have noget vandtæt til kameraet. Her findes der efterhånden flere gode løsninger i form af bokse, tønder og poser i foto- og udstyrsbutikkerne. Bokse af mærket "Pelican" fås for eksempel i Friluftslund fra 235 kr. og opefter. Vandtætte tønder fra vauDe (de hvide med rødt låg) fås i Forst og Jagthuset fra 139 kr. og vandtætte kameraposer fra Aqua Pac fås i Spejder Sport til 195 kr.

9. Landskabsbillede fra en gletschersø i Fanbjergene i Tadsjikistan.

Den gode dybdeskarphed er opnået ved brug af stativ, der tillod en lav blænde på 22 og langsom lukkertid på 1/15 sek.